Godina II. — Broj 469.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

Izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Utorak, 24. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMPOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sikanskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIX u Puli. Rukopisi se ne vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Konstanca zauzeta.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 23. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Vojna skupina nadvojvode Karla: U bojevima kod Predeala zarobismo 6 rumunjskih časnika i 555 momaka. Opčeniti je položaj nepromijenjen.

Vojna fronta bavarskog princa: Zauzećem posljednjeg od Rusa zaposjednutog komada zemljišta, bio je zapadni brijeg Narajowke posve očišćen od neprijatelja. Na ostalim dijelovima fronte nema osim mjestimične živahne topovske vatre nikakovih dogodjaja.

Talijansko bojište.

Na primorskoj fronti je talijanska topovska vatra postala jučer opet žešća. U Tirolu i u Koruškoj je bojna djelatnost bila malena.

Jugoistočno bojište.

Kod c. i kr. četa ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera
pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 23. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Ruprechta: Nesmanjenom se je jakošću nastavio jučer veliki topovski boj na sjevernom brijegu Somme. Od poslije podne pa sve do kasno u noć navalivali su vrlo jakim silama među Le Sarson i Lesbenform Englezi, a uz njih dalje do Rancourta Francuzi. Naša je junačka pješadija, izvrsno podupirta topništvom i letiocima, krvavo odbila u svojim razrušenim položajima sve navale. Samo sjeverozapadno Saillya je za nočne nave'e provalio Francuz u uzak jedan dio jarka najprednije linije. Jučer Somme uspjela je prije podne naša provala u sjevernom dijelu šume Ambos, sjevernо Chaulnesa. Noćas je naša obrana bila bez sudjelovanja neprijatelja i po danom nalogu preložena u pripravljeni položaj istočno šume.

Prijestolonasljednikova vojna skupina: Među Argonima i Woevrom bila je topovska vatra živahna. Blizu obale, u predjelu Maase i Somme vrlo živa djelatnost letioca. Zračnom navalom i obrambenom vatrom oborili smo 22 ljetala. 11 je ljetala ostalo za našim linijama. Kapetan Bölcke je svladao u zračnom boju svoje 37. i 38., poručnik Frankei svoje 14. ljetalo. Neprijateljska su ljetala bacala bombe na Metz i na mjesta u Loraringji. Vojničke žrtve nema nikakve, ali je umrlo 5 civilnih osoba, i drugih 7 oboljelo, jer su udisale otrovne plinove što su ih bombe širile.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Osim privremene živahne paljbe zapadno Lucka i sada već provedenog potpunog potjeranja Rusa sa zapadnog brijega Narajowke, nema osobitih dogodjaja.

Prijestolonasljednikova fronta: Opći se položaj nije promijenio. Na klancu Predeal zarobismo 560 Rumunja, od kojih 6 časnika.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina: Usprkos silnim kišama i nakvašenom tlu su savezničke čete u Dobrudži tiskajući neumorno i brzo za neprijateljem i skršivši tu i tamo otpor, daleko prekoračile željezničku prugu istočno Mufatihare. Upravo 8 sedmica nakon najvišetinja rata sa strane Rumunjske bila je Konstanca zauzeta od njemačkih i bugarskih četa. Na lijevom smo se krilu približili Černavodi. Jedan se je hidroplan spustio deleko za ledjima bježećeg neprijatelja, uništio je na tlu dva ljetala te se je neoštećen povratio.

Macedonsko bojište.

U koljenu Černe je navala njemačkih i bugarskih četa prišila neprijatelja, da predje u obranu. Istočno Vardara izjalovio se je noćni napadaj na njemačke položaje.

Prvi majstor glavnog sjeła Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 22. (D. u.) Glavni stan javlja:

Kaukaska fronta.

Na desnom krilu po nas povoljna čarkanja. Izvidničke patrule, što su kušale da se približe našem lijevom krilu bijahu suzbite uz gubitke po neprijatelja.

U Dobrudži uspješno nastalaju naše i savezničke čete proganjanje neprijatelja prama sjeveru.

Bugarski ratni izvještaj.

Sofija, 22. (D. u.) Službo. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Od nas poduzeta protunavala u koljenu Černe se je uspješno razvila. Odbili smo slabi napadaj protiv sela Tarnova. Na Egejskoj obali je neprijateljsko brodovlje pucalo na visine kod Orfana i Leltere.

Rumunjska fronta.

Na Dunavu kod Kladova i Silistrije objestrano bombardiranje. U Dobrudži smo konačno skršili neprijateljski otpor na njegovom glavnom položaju. Jako utvrdjene točke Topraisar i Cobadinu nalaze se u našim rukama. Poraženi je neprijatelj pretrpio velikih gubitaka te uzmiće proganjan od naših četa, kojih je desno krilo zaposjelo selo Tekirghiol i došlo 10 km. južno od Konstance. Koliko je do sada poznato, zarobljenismo 8 topova, 20 strojnih pušaka i mnogo drugog vojnog materijala. Zarobili smo daljnjih 200 momaka.

Sofija, 23. (D. u.) Generalni stožer javlja: U koljenu Černe su naše čete pojačane njemačkim bataljunima napredovale prema selima Brod i Slivica. Bila je suzbita jaka neprijateljska noćna navala na selo Bogorodica. Na fronti Strume je neprijateljsko topništvo pucalo na mnoge napučene krajeve pred našim položajima.

U Dobrudži su 22. t. mj. nastavile savezničke čete proganjanjem neprijatelja. U 1 sat poslije podne je naše konjaništvo uništilo u Konstancu. Na večer su odjeljenja našeg desnog krila dostigle i zaposjele crtu Islamtepe (16 km sjeverozapadno Konstance) i selo Alacap, blizu željezničke pruge, dok su čete lijevoga krila zaposjele crtu Idrisenhus, visinu 127 (4 km južno Medžidije) visine, 5 km sjeverno Cuhusmamutha i visinu 158. Na obali Crnoga mora je naše brodovlje uzmaklo. Brodovi, koji su sa topništvom sudjelovali u boju nestali su u smjeru prema sjeveru.

Brzojavi.

Atentat na ministra predsjednika Stürgkha.

Beč, 23. (D. u.) Trupo ministra predsjednika Stürgkha bilo je danas postavljeno na odar u mramornoj, u crno odjevenoj svečanoj dvorani ministarskog predsjedništva. Truplo u uniformi ministra predsjednika, okrašenoj vrpcom velikog krsta Stjepanovog reda, leži u crnom grčkom kovinastom lijesu, čiji je gornji dio iz štakla. Mramorna je dvorana bogato okrašena paomama i lisnatim biljkama. Prije podne je bio dozvoljen pristup k lješini. Car je na namjesništvenog savjetnika Hinka grofa Stürgkha upravio brzojavku, u kojoj duboko ganut smrću austrijskog ministarskog predsjednika, koji pade žrtvom proketog atentata, dijeli veliku bol usljed tog teškog gubitka. Tugom se car spominje neočekivane smrti, što je snašla pokornost i uviđek, a osobito u ozbiljnim vremenima dokazano odano djelovanje. I prijestolonasljednik nadvojvoda Karl poslao je na namjesništvenog savjetnika Stürgkha pismo, u kojem najtoplijim izrazima izraža duboko svoje saučešće.

Beč, 22. (D. u.) U palaču ministarskog predsjedništva, na kojoj vise tri crne zastave, dolazi na biljade kondolanca. Neposredno iza vijesti o atentatu, došlo je u palaču više ličnosti, među kojima najviši dvorjanici, ministar Burian i Krobatin, njemački poslanik Tschirschky i mnogi drugi diplomati i državni dostojanstvenici. Tako su došli i članovi diplomatskog zbora, visoki činovnici, članovi parlamentarnih tijela i raznih drugih zborova. Neprestano dolaze što brzojavni što pismeni izrazi saučešća od raznih ličnosti, među kojima i od nadvojvotkinje Izabele te od državnih i autonomnih oblasti i tijela. Sve javne palače, a i mnogobrojne privatne zgrade zaodjenuše se u crninu.

Beč, 23. (D. u.) Bugarski car, državni kancelar Bethmann-Holweg i bugarski vrhovni zapovjednik izraziše prigodom ubojstva ministra predsjednika Stürgkha austro-ugarskoj vladi toplo svoje saučešće.

Pogreb preminulog ministra predsjednika obavit će se 24. listopada. Truplo će u Beču biti blagoslovljeno, a onda prevedeno u Stajersku u Hafbemrein, gdje će biti pokopano.

Atentator dr. Fritz Adler bio je poslije podne podvrgnut sudbenom preslušavanju, koje je potrajalo do kasne noći.

Beč, 23. (D. u.) U 3 sata poslije podne sakupiše se u parlamentu pod predsjedništvom predsjednika Silvestra zastupnici parlamentarnih stranaka u zastupničkoj kući, i predsjednik je Sylvester držao na pokojnog ministra predsjednika Stürgkha topli posmrtni govor te je rekao: Duboko žalimo što nam je sudbina istrgla u naponu njegove snage i djelovanja vodju naših drž. poslova. Povjest će suditi o njegovom političkom djelovanju. Mi, koji smo sa grofom Stürgkhom bili u neposrednoj svezi, duboko smo se klanjali pred njegovom odanošću, radom i revnošću za domovinu. Kao osoba pokazivao je toplo srce i radi svih njegovih lijepih osobnih crta ostat će nam dugo u toploj uspomeni. Taj nam žalostan, ali svečani časak daje povoda, da još jače postavimo svoje sile u službu cara i domovine do pobjedonosnog svršetka.

Nato je prozborio potpredsjednik zast. kuće, Pernerstorffer (socijalni demokrat), koji je u ime svojih pristaša izjavio: Umrlog smo ministra predsjednika uvijek smatrali političkim protivnikom socijalne demokracije i borili smo se protiv njegove politike. Protivi se načelima soc. demokracije, da u boju sa našim protivnicima upotrebljavamo teroristična sredstva. Mi stoga duboko iz srca žalimo tragičnu smrt muža, koji je uvijek vjerno, svom odanošću i neumorno služio državi, te izričemo njegovoj obitelji i rodjacima naše duboko saučešće.

Poslije podne u 5 sati sastat će se skupština ponovno.

Sprovod ministra predsjednika Stürgkha.

Beč, 23. (D. u.) Kod sutrašnjeg sprovoda ministra predsjednika Stürgha zastupat će cara general-pukovnik nadvojvoda Leopold Salvator. U crkvi će sv. Mihovila blagosloviti truplo kardinal knez-nadbiskup Piffl uz veliku asistenciju, a nato će sprovod krenuti prema juznom kolodvru. Na veče će truplo juznom željeznicom biti prevedeno u Halbenrein, gdje će ga pokopati u srijedu u 11 sati prije podne.

General Klepschkloth dodijeljen osobi njem. cara.

Beč, 23. (D. u.) Iz vojnog se tiskovnog stana javlja: Car je gen. majora Klepschkloth pl. Rodena dodijelio osobi njemačkog cara. General se Klepschkloth već godinu i pol dana nalazi kod njemačkog vrhovnog vojnog vodstva kao zastupnik austro-ugarskog vrhovnog vojnog zapovjedništva. U tom se dodijeljenju zrcali novi dokaz pomnje i prijateljskog osjećaja, što ga naš vladar goji do njemačkog cara.

Njemačka mala krstarica oštećena.

London, 22. Admiralitet saopćuje: Engleska je podmornica 19. listopada pogodila sa torpedom u sjevernom moru njemačku krstaricu razreda Kolberg. Zadnji se je put vidjelo, kako je krstarica mukom vozila prama domaćoj obali. Wolffbureau dodaje k tomu: Radi se o maloj krstarici „München“, koja se je lako oštećena vratila u domaću luku. Mala krstarica „München“ ima 3250 tona, brzinu od 23 milje te je spuštena u more god. 1904.

Zračna navala njemačkih ljetala.

London, 22. Wolffbureau saopćuje: Jučer popodne napala je skupina naših ljetala uspješno s bombama engleske pomorske sile pred engleskom obalom. Ustanovljeno je besprijekorno, da je jedan razarač bio pogodjen. Sva su se ljetala vratila neoštećena.

Norveška „neutralnost“.

Kristijanija, 22. „Aftenposten“ piše medju inim: Ako neka brzojavka iz Berlina javlja, da je ovdješnji njemački poslanik dobio nalog, neka prosvjeduje protiv načina postupanja norveške vlade, to se čini, da se taj prosvjed temelji na slabom razumijevanju. To zaključuje list iz izjave „Norddeutsche Allgemeine Zeitung“, koja donaša vijest o prosvjedu. Plod je krivog shvačanja, veli „Aftenposten“, pisanje „N. Allg. Zeitung“, da Norveška neće, da prema nekoj ratujućoj vlasti priznaje obvezatnosti, da mora održati svoju zabranu. U odgovoru na spomenicu altijanca izvodila je norveška vlada, e se ne smatra dužnom, da izda zabranu. Sada ali, pošto je kraljevskom naredbom od 13. t. mj bila izdana zabrana, držat će je Norveška prema svim ratujućim vlastima u potpunom opsegu. To da jasno proizlazi iz naredbe same.

Talijanski dementi.

Rim, 21. „Agenzia Stefani“ dementira vijest Wolffovog ureda, da je maja križarka „Libia“ bila u Sredozemnom moru torpedovana i teško oštećena.

Zračne navale.

Berlin, 23. (D. u.) Službeno. 22. t. mj. u jutro su neprijateljski hidroplani napali naše istočne Frizijske otoke. Napadaj nije imao uspjeha i šteta nema nikakve. 22. t. mj. poslije podne je jedan naš hidroplan uspješno nabacio bombama kolodvor i dokove u Sheernesu na ušću Feinose.

Nova pregovaranja medju Švedskom i Engleskom.

Stockholm, 22. Službeno se javlja: Potekšoće, što ih prouročiše sa engleske strane poduzete mjere u pogledu uvoza važnog potrebnog blaga u Švedsku, moraju, ako se budu nastavile ili povećale, prisiliti Švedsku, da ne samo za čas ili dva, nego i za druga u poljodjelstvu potrebna sredstva, za surovine u industriji provede takov sistem dijeljenja, koji je sličan sistemu, što je već uveden u nekojim ratujućim državama. Samo na taj način mogu biti smanjene pogibelji i nepogodnosti, koje prouzročuju nedostatne zaliha. Bile su poduzete pripravljaće mjere za uvedenje takvog sistema u većem ili manjem opsegu. Uslijed naravi takvog sistema, koji neizbježivo pritiše pučanstvo i obzirom na važnost pitanja, da se makne s puta zaprijeke, koje nastaju uslijed švedskog izvoza, smatrala je vlada potrebitim, da opeta pokuša kako bi poboljšala sadašnje trgovačke odnošaje, a da nebi štetila drugih bitnih interesa. U tu je svrhu vlada zaključila, da počne pregovarati. O glavnim crtama vlada u ministarskom vijeću, koje se je moglo posve priklju čiti predlozima državne trgovačke komisije, potpuno jedinstvo. Za vodjenje pregovaranja bili su odredjeni: prijašnji ministar Hellner, ravnatelj Frisell, bankovni ravnatelj Marko Wallenberg i savjetnik Westmann iz ureda za vojničke poslove. Nakon poduzetih pretpriprava otputovat će oni u London.

Iz Grčke.

Amsterdam, 23. (D. u.) Prema nekoj Reuterevoj vijesti iz Atena, predao je francuski aitaché kralju zahtjev, prema kojemu se sve čete u Tesaliji imaju poslati u Peloponez i predati alijircima tad vojni materijal, što je odredjen za čete u Tesaliji.

Pariz, 23. (D. u.) „Petit Parisien“ javlja iz Atena: Ministerski je predsjednik Lambros izjavio novinarima, da će iz Tesalije biti poručene sve čete, i da će biti otpuštene sva nedavno upozvana godišta.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

21. listopada. Zapadna fronta. U predjelu naseobina Julianowke i Aleksandrowke, 3 vrste sjeverno od Kisielina, topovski boj. U predjelu Szelwowa i zapadno Bubnowa poduzeli smo opsežna izvidjenja. U predjelu željeznice Jaroslavce, sjeveroistočno željezničke pruge Tarnopol-Zloczow, prodrlo je noću jedno naše odjeljenje preko žičanih zaprijeka te je sjajno provalilo u glavni neprijateljev jarak, poubio je sve, koji su se opirali, te se je, uzevši sobom zarobljenika, povratilo u svoj red. U predjelu sela Svinijuhi, u smjeri prema Tarnopolu, jurišale su tri naše kumpanije na tri neprijateljske poljske straže te ih zarobiše. Dvije vrste južno sela Svisteliniki je naša vatra odbila neprijateljski napadaj. U Karpatima je zapao snijeg za 2 aršina. Južno Dornavatre je neprijatelj navalio na našu poljsku straža, koja je pomoću jedne konjaničke eskadrone odbila sve navale. Neprijatelj je bio potjeran i prisiljen na bijeg. Uvedi smo 1 strojnu pušku, i opkopni mužar i zarobljenike.

U Dobrudži je neprijatelj napao u predjelu Cosargeje naša odjeljenje te je zaposjeo to selo. Trijekom dana su u tom predjelu potrajale neprijateljske navale, tako isto dalje istočno, ali su ih naše ručne granate i puškaranje odbili.

Francuska.

20. listopada. Francuski službeni izvještaj od 20. listopada u 3 sata poslije podne glasi: Na fronti od Somme nije došlo do nikakvih pješadijskih podjuća. Tijekom noći trajala je topnička borba u okolici Sailly-Saillycella i u odsjeku Belloy-Berny. U Lotaringiji odbili su Francezi jedan udar, što je bio izveden na njihovu stranu u okolici Besanger. Na ostalo fronti noć je prošla mirno.

20. listopada, 11 sati u večer. S fronte na Sommi nema vijesti osim običajnoga topničkoga boja, koji je bio naročito žestok u odsjecima Sailly-Saillycell-Berny-en-Santerre i Ablaincourta. Topnička vatra na ostaloj fronti.

Macedonska fronta: Na fronti Strume sve do Vardara žestoka topnička borba. Na lijevoj obali Černe nastavili su Srbi napredovanje sjeverno od Broda dalje. Izvojevali su sjajan uspjeh protiv Bugara, jurišem su osvojili visoravan i selo Veliko Selo, te prisiliše znatne neprijateljske bojne sile na uzmak. Gubici Bugara bijahu vrlo teški. Tijekom ovih operacija zaplijenili su Srbi tri topa i više puščanih strojeva, te zasužnjiše 200 neprijatelja.

Italija.

21. listopada. Na Pasubiju su magla i snijeg sprječavali operacije. Sa svim tim smo mi nekoliko napredovali i zarobili 32 carska lovca, od kojih 1 časnika. U dolini Travenanges su za vrijeme jednog juriša opkolile naše čete jaki neprijateljski položaj na južnom području velikog Lagazuoja, te su ga navalom na bodove zauzele. Neprijateljska je posada bila uništena, izuzev 18 momaka, koji su bili zarobljeni. Zaplijenili smo mnogo vojnog materijala. Na ostaloj fronti nema nikakvog važnog dogodjaja.

Rumunjska.

20. listopada. Kod Fulghesa i Bikazua topničke borbe. Jedan nas odio, koji je prešao preko gorja, iznenadio je kod Agasa neprijateljske čete, na koje je navalio s bodovima, te uništio 12 topova s kola, poubijao konje, te se vratio uzevši sobom 600 sužnjeva. Jedan drugi odio, koji je navalio na Goleaszu, iznenadio je neprijatelja, te zasužnjio 300 momaka i oteo nekoliko puščanih strojeva. U dolini Uz snžbili smo neprijateljske navale. U dolini Ojtoz traju izvanredno ogorčene borbe dalje. Na granici kod Rabla Buzi manji okršaji. U dolini Buen topničke borbe. Kod Braticie i Predeala položaj je nepromijenjen. Kod Predeala bacili smo manje neprijateljske odjele, koji su napredovali preko Clabucetu Taurului, preko granice. U klancu Bram dobili smo prema Dragoslavele na području. Zadčali smo manje neprijateljske odjele, koji su napredovali prema klancu Seara. Na ostaloj je fronti položaj nepromijenjen.

Južna i zapadna fronta: Položaj je nepromijenjen.

Njemačka i Rusija.

U jednom članku u „Vossische Zeitung-u“, u kojemu se govori o odnosima njemačke prama skandinavskim državama i o mogućnosti mira sa Rusijom, piše Georg Bernhard: Mi smatramo, da je preuranjena bojazan, koja se, sudeći po neutralnoj štampi, već pojavljuje u Engleskoj, da bi Rusija eventualno bila naklonjena kakovom separatnom miru. Glasovi za mir u Rusiji su sada su još slabi. Ali tek ima ih. Za ovoj se nam biti svjedok jedan od najuglednijih ruskih listova, organ konstitucionalno-demokratske („kadetske“) stranke. Mi „kovljeva „Riječ“. Vrsi listi osvrće se na znamenitu izjavu radničkog vodje Jansona i veli: „Ove nove rusofilske tendencije u Njemačkoj zaslužuju najveću pažnju. Ne smije se poricati, da takvo rješenje njemačko-ruskog problema u jednom dijelu ruskoga društva ima znatnih pobornika“. Pošto time potvrdjuje činjenicu, da su izvjesni krugovi ruskoga društva naklonjeni zaključnju mira, „Riječ“ nastavlja: „Pristalice su ovakvog rješenja mišljenja, da u stvari između nas i Njemačke nema nikakve osnove za sporno. Jedno rusko-njemačko sporno pitanje, dopušta kompromisno rješenje. Što se sviju ostalih pitanja tiče, to bi se poslije još nekog vremena rata valjda već došlo do sporazuma. No u ovoj izjavi ne dotaljira se što se sve ima podrazumjeti izuzev poljskoga pitanja kao „sva ostala“ pitanja. Dovoljno je, da se malo više razmisli o sadržini tih dviju riječi, pokazat će, da se pod „svim ostalim“ ima podrazumijevati ne samo sudbina baltičkih krajeva, već i budućnost Austrije, ali još i prije svega istočno pitanje“.

Značajan je ton, kojim „Riječ“ u toku toga članka raspravlja ova pitanja. Pri prosudjivanju toga tona treba imati u vidu, da je „Riječ do sada samo u raspravljanju o takvim pitanjima smatrala kao izdajstvo. Navodi se, da se na osnovu jednog članka u „Frankfurter Zeitung-u“ može predpostaviti, da Njemačka namjerava, da od Turske načini od prilike ono, što je Australija prema Engleskoj. To znači, Turska bi radikalni politički nezavisnost, ali bi postala vojnički i privredno vazal Njemačke. Članak „Riječi“ zaključava se ovim riječima: „Prema tome u Poljskoj i Kurlandiji putevi se ruske i njemačke spoljne politike stiču, dok se u Carigradu u velikoj mjeri okrštavaju“.

Prema našem shvačanju svaka je mirnija diskusija već znatan napjeh na putu sporazumijevanja, pa ma taj kompromis i bio još jako udaljen. Da li se zbilja u Carigradu okrštavaju putevi ruske i njemačke spoljnje politike? To bi samo bio onda slučaj, ako bi Rusija radila na raspravčavanju Turske. Njemačka nikako nema namjera, da od Turske načini njeku svoju Australiju. Ona ne želi ništa drugo, nego da Tursku održi kao državu, da je zaštiti protivu osvajačkih prohtijeva i da doprinese tome, da osmanlijska carevina čodje do nezavisnog i cvjetajućeg prirodnog razvitka. Ona dakle hoće, da doprinese tome, ali ona ne želi, da taj zadatak monopolise za sebe. Ona rado ustupa svakome njegov dio u učešću pri ojačanju turske privredne moći. Visoka Porta treba da je širom otvorena svima onima, koji dolaze sa miroljubivim namjerama. Za Rusiju je u prvom redu od važnosti, da se privredno još većma raširi i da svojoj robi nadje

pijaci i u Turskoj i njenom zaledju. Šta joj s obzirom na taj zadatak vrijedi posjed Carigrada? Ako ona teži da zauzme Carigrad samo radi toga, da bi ispunila san Petra Velikoga, onda se zbilja ukrštavaju putevi Rusije i Njemačke, a do sporazuma teško da će doći. Ali ako je devizna „Carigrad“ samo simbol za razumne i razumljive privredne zahtjeve, onda u Rusiji treba da su načisto s time, da pojam, da samo posjed čini zadovoljstvo, vlada još jedno kod djece i varvara. Od kada su sve evropske države postale zrele, od kada trgovac ne ide više isključivo za osvajačem, već može mirnim putem [illegible] i u tudje države; poznato je u uređenim državama, da je isto toliko korisno kao i sam materijalni posjed, zagarantovano pravo slobode kretanja za trgovinu i saobračaj. Sa toga gledišta mi nalazimo, da Rusija mora više voljeti, da za susjeda ima konsolidovanu Tursku nego li u Maloj Aziji Englesku i Francusku. Ako bi pošlo za rukom, da se dardanelsko pitanje riješi na drugi način, nego li do sada — a zna se da su sva dosadašnja riješenja njegova u prvom redu odgovarala engleskim interesima — tada Turska za ruske trgovačke odnose ne bi bila preprijeka, već naprotiv most. U tome se slučaju ni njemački i ruski putevi u Carigradu ne bi više ukrštavali. Svakako u mnogo manjoj mjeri nego li putevi Rusije, Engleske na daljem i bližem istoku.

Domaće vijesti.

Gradsko kazalište. Prva predstava Donizzetijevog „Don Pasquale“ doživjela je jučer potpun uspjeh. Opširnije ćemo priopćit čemo u sutrašnjem broju našeg lista.

Iz Hrvatske.

„Nad“. Tako se zove novi parobrod poznate tvrdke N. A. Duboković i sinovi, Braća Duboković kupili su taj lijepi i udobni parobrod u Trstu, te će ga upotrebiti za trgovački prevoz između Rijeke, Splita i Jelse. Okrstili su ga početkim slova imena svoje tvrdke (N. A. Duboković), blagopokojnog oca kap. Nika i svoga strica blagopokojnog kap. Ante. Ovo je poduzeće vrijedne brače od velike važnosti, osobito u ovo doba, jer će u velike olakšati s jedne strane aprovizaciju otoka Hvara, a s druge trgovački izvoz vina na Rijeku. „Nad“ je ovih dana stigao iz Zadra na Rijeku. Na njemu je bio g. Frano Duboković, predstavnik tvrdke na Rijeci i podpredsjednik Riječke trgovčke komore.

Iz Dalmacije.

Uspjeh nove hrvatske škole u zadarskoj okolici. Javljaju iz Zadra: Kako smo već bilj javili, Hrvatsko društvo za pripomaganje ubogih djaka osnovalo je na početku ove školske godine hrvatsku pučku školu na Voštarnici, u koju se je bilo prijavilo oko 100 djaka, ali ih je bilo primljeno samo 60, jer se više nije moglo. Kako je škola odgovarala sasvim zahtjevima školskoga zakona, pokrajina je preuzela ovu školu na sebe i ona je danas javna pučka škola.

Zaplijenjena posoljena riba. Zdravstvena je oblast u Zadru zaplijenila jednom trgovcu 42 bureta posoljenih haringa, jer su pokvarene. Zaplijenjena je riba vrijedila oko 10.000 K.

Krumpir. Stiglo je u Zadar osam vaguna krumpira. Poćet će se prodavati u utorak, uz naročite iskaznice.

Zaplijena imanja. Odlukom c. kr. zemalj. suda u Zadru zaplijenjeno je imanje Krste Vukovića pokojnog Vase iz Čamidola, na osiguranje naknade za učinjenu štetu državi izdajničkim djelom, radi kojeg je bio priznat krivim i osuđen na smrt.

Biskup Menini. Na 15. o. mj. preminuo je u Sofiji apoštolski delegat u Sofiji i Plovdivu msgr. Robert Menini. Pokojnik je bio Zadranin. Učio je pravo u Beču, a kasnije se je raskrstio sa svijetom i pošao u kapucine. Radi velikih sposobnosti imenovala ga je Sv. Stolica papinskim delegatom, te je preko 30 godina djelovao u Bugarskoj, gdje je i kod pravoslavnih uživao veliko poštovanje. Bio je poznat i kod nas, jer je često posjećivao Dalmaciju. U Zadru je više puta bio gost kod presv. nadbiskupa dra Pulišića. Vječni mu pokoj!

Koncert u dobrotvorne svrhe. Javljaju iz Šibenika: U srijedu u veče bio je u Teatro Mazzoleni veliki koncert za dobrotvorne svrhe, u kome su učestvovale gdjice pl. Cindro i pl. Maroli, pz gospoda Matošić, Meneghello, Reiner, Skrivanić i Vušković. Koncertu je prisustvovala i Njegova Preuzvišenost gosp. namjesnik grof Attems. Uspjeh ovog glazbenog večera bio je savršen, a donio nam rijetku priliku, da s udivljenjem saslušamo vrijedne umjetnike iz rodjene nam zemlje.

Ratna odlikovanja. Odlijeljena je po drugi put brončana kolajna za hrabrost sanitetskom zastavniku u pričuvi Ivanu Markovini pješadijske pukovnije br. 22.

Pozvan na konferencu. Predsjednik dalmatinskog kluba na carevinskom vieču dr. Ivčević bio je takodjer pozvan od predsjednika komore dr. Sylvestra na konferencu, na 23 o. mj. u Beču, radi eventualnog saziva zastupničke kuće. Gosp. dr. Ivčević, radi poremećena zdravlja, nije se mogao nažalost odazvati pozivu i poći u Beč, već je poslao predsjedniku komore dr. Sylvestru pismo, u kojem se i sa stanovišta ustavnih zakona i iz obzira na aktuelne potrebe izjavljuje odlučno za otvor zastupničke kuće.

Razdieljenje kruha u Zadru. U zadnje doba dogadja se skoro svaki dan, da u Zadru znatan broj obitelji ostane bez kruha. Uzrok tome, nije što bi se mesilo i peklo manje kruha, nego li ga trebuje zadarsko pučanstvo, nego što mnoge obiteli uzimlju više kruha nego li im drevno pripada i što mesenje i razprodaja kruha nisu dobro uređeni. Ima pekara u Zadru, koji miese velike količe kruha, pa se izpred njihovih prodavaonica sviet gomila na hrpe; a ima drugih, koji ne miese ni toliko kruha, da bi mogli zadovoljiti svoje starije kupiće. Za obitelj sa djecom kruh je važnije hranivo nego li smok, jer se djeca bez smoka mogu lagljе proći, nego li bez kruha. Da se ovome stane na kraj, mislimo, da bi shodno bilo razprodaju kruha urediti na način, da svaka obitelj dobije dnevno samo onoliko kruha, koliko joj naprama broju glava pripada; i da se obskrbljivanje pekara brašnom, te mesenje, pečenje i prodaja kruha više izjednače.

Iz Kotora pišu „Narodnom Listu“: Gradjani a i cela Boka željno očekivahu, da će bar ove godine dobiti svoje srednje škole. Ali uzalud! Bile su uzaludne sve molbe obćine i preporuke odličnih osoba. To je težak udarac za grad. Od djaka je većinom živjelo i gradjanstvo. Bilo je uobče dobro i koristno za gradjane i za roditelje. Jer slati djecu odavle u Dubrovnik ili Split ima silnih troškova tako da dolazi za sobu za jednoga po 120—160 K; a za sadanje vrijeme nije šale toliko novaca skucati svakog mjeseca. Mnogi djaci već izgubiše po dvie godine i kući stoje, jer im ne daju roditeljske materijalne prilike da nastave nauke. Činjenica, da je u dubrovačkim školama sve napunjeno i da se ne može više nikog primati, sili nas, da još jednom potaknemo pozvane faktore, da pospješe otvor tamošnjih škola, a ne da nam mladež propada i da mi trpimo, iza kako smo mi u cieloj Dalmaciji najvećma propatili i očutjeli ovaj grozan rat.

Potres u Zadru. Javljaju iz Zadra 18. o. mj.: Nočas oko 1 sat osjetio se je u Zadru lagan potres.

Prihodi prigodom dana darovanja.

Prigodom dana darovanja, obdržavanih od 4. do 9. oktobra t. g. primilo je predsjedništvo ovdješnje podružnice „Crvenog križa“ kao mjesni odbor za Puli sveukupno 17.438 K 62 h, i to: čist prihod dvija opernih predstava . K 1370·— čist prihod svečanosti na koturalištu . . 1266·50 direktno prispjeli novčani darovi . . . 2028·83 darovi po sabirnim arcima . . . . . 6320·13 darovi u sabiranicama . . . . . 3227·46 čisti prihod od bazara u prodanoj kolibi (trg Custoza) . . . . . 852·— prihod od prodanih znakova . . . . 370·— od članova, pripadajućih za društvo c. i kr. austr. vojnog fonda za udovice a siročad . . . . . 2003·—

ukupno . . K 17.438·62

Izravno su darovali: I. Pecorari 100 K, J. Boccasini 20 K; zbirka lista „Polaer Tagblatt“ 645 K 11 h; gdja. K. Deicke 6 K; A. Linz 20 K; gdja. E. Mikalić 10 K; R. Brueder 10 K; podčasnička menaža zapovjedništva ratne luke 70 K; kr. ug. odio pučkoustaških radnika ..... 166 K; časnici obrambenog okružja br..... 110 K; gdja. Kratki 40 K; artilerijski Zeugsdepot 100 K; bataljun br..... tvrdjavnog topništva 34 K 05 h; u mjestu boraveći časnici i činovnici ženijskog ravnateljstva 158 K; kr. ug. odio pučkoustaških radnika ..... 200 K; pomorsko arzenalsko zapovjedništvo 76 K; pomorsko konzumno skladište 50 K; pučkoustaški pješački bataljun br..... 185 K; zapovjedništvo obrambenog okružja br.... 28 K 67 h.

Na sabirne su arke darovali: c. i k. lučki admiralat 105 K; Nj. V. br. „Viribus unitis“ 235 K; Nj. V. br. „Tegetthoff“ 48 K; Nj. V. br. „Prinz Eugen“ 121 K; Nj. V. br. „Radetzky“ 150 K; brodovno zapovjedništvo 30 K; Nj. V. br. „Erzherzog Karl“ 544 K; Nj. V. br. „Erzherzog Ferdinand Max“ 389 K 37 h; divizijsko zapovjedništvo 50 K; Nj. V. br. „Habsburg“ 186 K; Nj. V. br. „Arpád“ 12 K; zapovjedništvo torpedne flotile ..... 50 K; zapovjedništvo p. morskih mina 140 K; zapovjedništvo obrambenog okružja br... 505 K; zapovjedništvo obrambenog okružja br.... 781 K; zapovjedništvo strojarske škole 100 K; hidrografijski ured 80 K; pomorska bolnica i Annex 126 K; tvrdjavna bolnica br..... 98 K 10 h; tvrdjavna bolnica br.... 372 K 20 h; pomorski provijantni ured i klaonica 18 K 20 h; pomorski ured za odijevanje 63 K; pomorski evidenčni ured 77 K; pomorski tehnički odbor 160 K; mjesno zapovjedništvo 5 K; tvrdjavna topnička pukovnija br..... 895 K; tvrdjavna intendancija 11 K; tvrdjavno opskrbno skladište 150 K; kotarsko satništvo 100 K; poštanski i brzojavni ured Pula I. 62 K; zbirke gg. Wawrika 140 K; N. Mardešić 256 K; W. Fodora 140 K; gdje. T. Fabris-Borri 7 K; oružničko stražmestra Travalia 113 K 96 h.

Na prijavnim su se arcima upisali za članove: lučko zapovjedničtvo 200 K; Nj. V. br. „Prinz Eugen“ 120 K; Nj. V. br. „Radetzky“ 150 K; zapovjedništvo obrambenog okružja br.... 5 K; hidrografijski ured 24 K; tvrdjavna bolnica br.... 130 K; mjesno zapovjedništvo 30 K; pukovnija tvrdjavnog topništva br.... (nije uplaćeno) 58 K; tvrdjavno opskrbno skladište 100 K; kotarsko satništvo 100 K; poštanski i brzojavni ured Pula I. 18 K; g. N. Mardešić 60 K; g. W. Fodor 30 K; gdja. T. Fabris-Borri 986 K; pisarna „Crvenog križa“ 50 K.

U sabiraonicama su sakupila: Nj. V. brod „Viribus unitis“ 31 K 26 h; „Tegetthoff“ 60 K 24 h; „Szent István“ 143 K 56 h; „Prinz Eugen“ 79 K 73 h; „Erzherzog Franz Ferdinand“ 835 K 70 h; „Zrinyi“ 47 K 24 h; „Erzherzog Friedrich“ 156 K 14 h; „Erzherzog Ferdinand Max“ 72 K 16 h; „Habsburg“ 102 K 32 k; „Arpád“ 7 K 25 h; „Babenberg“ 12 K 77 h; „Admiral Spaun“ 132 K 10 h; „Saida“ i „Szigetvár“ 44 K 32 h; „Adria“ 65 K 14 h; „Alpha“ 282 K 89 h; „Gamma“ 11 K 46 h; „Bellona“ 83 K 22 h; zapovjedništvo mornaričkog zbora 13 K 71 h; zapovjedništvo arzenala 28 K 73 h; pomorski ured za odijevanje 8 K 48 h; podčasnički dom 57 h; svratište „Adria“ 12 K 42 h; kazino mornarice 11 K 30 h; restaurant Cozzio 19 K 38 h; svratište „Piccolo“ 6 K 78 h; kino „Crvenoga križa“ 2 K 9 h; kino „Novara“ 12 K 42 h; koturaliste „Crvenoga križa“ 3 K 87 h; trafika Ropotar 1 K 76 h; od obrambenih okružja 774 K 54 h.

Istaknuti valja, da su posljednjega prodajnoga dana u bazarskoj kolibi na trgu Custoza učenice ovdješnje c. kr. državne pučke i gradjanske škole postigle kao kupovninu za donešeno sa sobom cvijeće 223 K 80 h; učenice i učenici istoga zavoda ukupno za prodane znakove 316 K 31 h, dakle ukupno 539 K 11 h. Za ovo požrtvovno i uspješno djelovanje budi njima i g. ravnatelju za njegovu inicijativu izrečena najsrdačnija hvala.

Sveukupni iznos od 17.408 K 56 h poslan bje dne 19. oktobra t. g. ratnom pripomočnom uredu c. kr. ministarstva unutrašnjih poslova.

Predsjedništvo „Crvenog križa“ kao mjesni odbor prihača i ovu zgodu, da izrazi ovim putem svim veledušnim zapovjedništvima, oblastima, zavodima kao i svim pojedinim darovateljima, prijateljima i pospješivačima svoju najsrdniju hvalu.

Razne vijesti.

Rumunjska industrija kamenog ulja. Čim dalje naše slavodobitne čete napreduju protiv Rumunjske, tim više se približiju bogatom području rumunjskih izvora kamenog ulja i središtu čitavog rumunjskog gospodarskog života. Kako je poznato je Rumunjska siromašna kamenim uljenom; osim toga je nakon rata izostao i dosadanji dovoz vestfalskog, gornješleskog i engleskog ugljena. Prema tome je Rumunjska dandanas upućena gotovo sasma na vlastito kameno ulje. Najbogatije izvore kamenog ulja posjeduje Rumunjska u nedaleko granice ležećem kotaru Prahovo, koji sam proizvodja gotovo 90 postotaka čitave rumunjske produkcije kamenog ulja. Tako je godine 1915. sam taj kotar proizveo 1·4 milijuna tona kamenog ulja. Ostala područja izvora kamenog ulja, Buzen i Bacau leže takodjer nedaleko granice. Zbog tog velikog bogastva domaćeg kamenog ulja je zadnjih godina potrošak kamenog ulja na rumunjskim željeznicama i u tvornicama vanredno porasao. Što bi za Rumunjsku značilo gubitak poljana kamenog ulja može da svatko najbolje razabere iz sljedećih brojaka: Rumunjske čistionice izrade gotovo čitavu količinu kod kuće crpljenog kamenog ulja. Tako se je god. 1915. dalo u čistionice od čitavog 1·7 milijuna tona kamenog ulja, 1·6 milijuna tona. Od toga se je proizvelo 394.809 tona benzine, 268.633 tona petrolja, 129.685 tona ulja za mazanje i 765.676 tona preostataka. Od čitave te množine potrošio se je pako najveći dio u zemlji samoj i to osobito ostatci, koje se upotrebljava kao ložeće ulje na željeznicama. Čitavi domaći potrošak otpadaka bosegao je god. 1915. 501.943 tone. Proračunske godine 1912./14. iznašao je potrošak ložećeg ulja na rumunj. čim željeznicama okruglo 200.000 tona. Dok potrošak ložećeg ulja kao gorivo u sve većoj mjeri raste, na zadnje potrošak lignita i kamenog ugljena od godine do godine. Godine 1913./14. potrošilo se ište 180.000 tona lignita i okruglo 110.000 tona kamenog ugljena. Buduć je onada uvoz inozemskog ugljena sasma prestao, to su bile rumunjske željeznice svakako primukane da se gotovo posve preurede za loženje ložećim uljem. Usljed toga je porasla i potreba kamenog ulja. Godine 1913./14. iznašao je potrošak petrolejvili ostanaka na rumunjskim željeznicama uključivo benzinu 58.84 postotaka, kamenog ugljena 22.18, lignita 15.72, a drva 2.56 postotaka. Prema tome bi obustava rumunjskog prometa kamenim uljem u samom prahovskom kotaru mogla dovesti u najkraće vrijeme do prave katastrofe, tim više što bi zalihe proizvoda kamenog ulja bilo jedva moguće na vrijeme prevesti na sigurno mjesto.

R. R.

KINO
Crvenog križa.
ULICA SERGIJA BROJ 34.
Danas novi raspored.
Rasputana zvijer
drama iz zadnjih radnih dogodjaja.
Neprekidne predstave
Početak u 2, 3·10, 4·20, 5·30 i 6·40.
Ravnateljstvo si pridržaje pravo promijeniti raspored.
ULAZNINA: I. prostor K 1·—; II. prostor 40 fil.
Uči se može kod svake slike.
Podupirajte Družbu!

AUGUST ŠENOA.

Dusi narodne straže.

(Nastavak.)

Mogao bih vam još kojekakvih sgoda i nesgoda pete čete pripovijedati; bila bi ih čitava knjiga, nu ne ću da vam dosadim, dragi štioci.

Bilo je pod večer lijepa ljetna danka, kadno se sastaše u bratinskom kolu, u glavnoj straži pete čete, najodličnije glave kumpanije. To glavno rončište čuvenoga sbora bila je razizemna kuća u Ilici. Kućica imala je samo dvije sobe, veću i manju. U većoj bijahu duž zida namještene daske, na kojih su gardiste blaženo hrkali; nad drijemnimi glavami visila narodna trobojnica; usred sobe stajaše stol, na njem na potak dugorujeda lojanica, crvene čake s konjskim repom, prazan vrč, vinom nakvašene proklamacije, oglodane kosti puranove itd. U kutu stajalo je njekoliko teških pušaka. Druga, t. j. časnička soba, bijaše manja, ali urednija. Kožnat divan, njekoliko damnatih stolica, ovelik stol, a na stolu raporti, zadnji broj „Narodnih Novina“, dva tri bulletina, dva policā Bukovca, zdjela paprikaša, karte, zdjelica turskoga duhana i hrpa madžarskih cigara.

Tu se nije hrkalo. Dočim je prosta momčad u velikoj sobi rastezala dnevnom službom utrudjena uda, pjevalo, pilo i govorkalo se živo u časničkoj sobici — sve na korist javne sigurnosti.

„Molim te, okreši svijeću“, uze govoriti veselu kapetan Budić, komu je modra kapa na hrbu i devetero stojala. „Kapurale Miškoviću, okreši svijeću, ne vidim pred nosom ni keca; ja bih sve sapunare zagrebačke davio pred prijeki sud; gori im roba kao da mrtve dušice . . . A! tako! Sad vidim! . . . Nu jmaci, tko je junak? Ja velim: „Vabanque!“ — “ To rekav istrusi čašicu Bukovca.

Kapural Mišković nije se pačao u karte. Šetao je šuteć, zaogrnut bijelom vojničkom kabanicom, amo tamo. Na poziv kapetanov zaustavi se, okrenu svijeću, pa šetaj dalje.

„Nu, napolje junaci!“ namjehnu se debeljasti kapetan, zafrknuv brke. „Ja velim: „reste!“ “

„Kapetane! Ne bio ja lačman pete čete, ako se niste danas vragu zakaparili. Troppo i troppo! Na kralja dodje baba, a na babu kec!“

Te je riječi govorio okrupni gosp Cvarić, kobasičar po zanatu, a lačman po časti. Zlovoljno baci karte, pa pošto ga je vince malo užgalo bilo, skinu s vrata vojnički ovratnik.

„Lagano kapetane“, prihvati veliki brkati stražmeštar Crnilović, činovnik, — „pečenka se vrti na ražnju: da vidimo, tko će je raskrojiti! Ja imam jedanaest — Doda rasklopiv karte.

„Ha Ha! ha! A ja — dečka i keca! Poi dvanaest, gospodo!“ nasmije se Budić da mu je dugme na prsluku puklo. Istrusiv čašicu, očisti stol pred sobom: kobasičrove škude i stražmeštrove dvadesetice podjoše u torbu šaljivoga kapetana.

„Sve!“ zamrmlja Crnilović, trzajuć lijevi brk. „Hm! Sve!“

„Sve!“ ponovi lačman kobasar, tarući si s čela debeli znoj. „Neprispjele vam moje škude, znam da ne će u vaših ruku spljesnivriti. Nu za Boga, kapetane, za jednu Vas milost molim. Vi ste vragometan štipavac! Štipljite me, jedite me slobodno, kad smo medju sobom; al ne govorite pred mojom starom, da ste me raskrstili s njekoliko mojih križevača, jer bi mi te neurečne ubjeglice ogorčale svaku žlicu juhe, svaku kapljju vina od Djurgjeva do Božić. Moja stara i onako kao da je koga toga vraga ispipala, pa pouje i gurda i lačmanju i sve novotarije. Pustimo za danas karte: i onako ste nas čitavo ogulili. Pijmo radje!“

„Da, pustimo karte“, doda Crnilović; „trebat će skoro na inspekcije k barutani“.

Kapural Mišković ustavi se, pa reče, pogledav svoj sat: — „Još imamo dva sata vremena. Tek je deset!“ pa šetaj dalje.

„Ne tužite se na me, junaci!“ viknu veseli kapetan, skočiv na noge. „Nisam ja lakomica, željna vaših škuda. Sveta dužnost nuka me kao vašega kapetana, t. j. vašega kumpanijskoga oca, da se brinem za svoju djecu. Dobivajući od vas na kartah novaca, ne želim se obogatiti, već samo skupljati i štediti ih za više duševne svrhe, da ih kao neiskusni mladići ne protepete na puste raskoši, s kojih bi vaša duša i junačka snaga postradati mogla. Na, gledjite, pa pipajte istinu mojih riječi, srknite zlatne plodove moga nauka“, nastavi kapetan, izvadiv ispod hrpe raporta košaru punu šampanjskih boca, i spusti ju na stol pred lačmana.

U dobar čas po gospodina Cvarića padne ova nenadana bomba pred nja.a, jer kako je moralnu propovijed kapetanovu tronutim srcem slušao, nagnuo je glavu naprijed, te stade sve više klimati i klimati, tako da se je njegova junačka perjanica skoro s lojanicom na stolu poljubila. Cvarić se prepade i probudi u dobar čas, pa zaklikn kao iz sna:

„Pijmo ga, pijmo ga
Sve do dana I „eoga.“

Crnilović trgne brže bolje Cvarićevu sablju iz korica, za da njome plemenitu pjenušicu riješi njezine staklene tamnice a za tren pucali su čepovi po časničkoj sobici, kao da se prosipilju kartaši i granati na glavnu stražu pete čete.

„U junačko zdravlje!“ dignu kapetan tanku čašu pjenušice.

„U zdravlje Kraljevića Marka pete čete!“ ozva se Crnilović.

„Da, živio kapetan!“ zaviknu Cvarić, skočiv na slamnati stolac, te mu se perjanica na klobuku njihala, kao klip u zvonu sv. Kralja. „Ali — ali vi ste, moja gospodo, oprostite, vi ste kukavice! Šta gucate slatki nektar iz staklenoga naprškanja! Sloboda neka vlada. Svatko pij, kako hoće, kako može. Ja hoću da obilnije srčem zlatne plodove kapetanova nauka!“ Pri tom si napuni lačman čašu na stolu stojeću šampanjskim vincem, noge mu stadoše potgravati na prostoru, na kojem bi, kako se veli, i pop plesati znao, i zabugari tankovitim grlom:

„Dudu, dudu,
imam babu hudu,
Poslo sam ju repu kopat,
Ona išla mošta lokat!“

Slatka pjenušica okrili za kratko junačka srca pete čete zlatnimi krilu, da je bilo čuda i pokora.

„Silentium, gospodo!“ zaviknu napokon kapetan, „sloboda je lijepa stvar, al kraj nje ne smijemo zaboraviti junačkoga si ugleda! Mi smo zvani, da sačuvamo red i mir, a vi se previjate, kao da ste vragu uskočili iz torbe, pa bučite kao na ciganskom vašaru. Govorimo koja sad o poslu. Šta ima nova u narodnoj gardi?“

„Da, štilencijum gospodo!“ poprati lačman na pol drijemljuć kapetana.

„Pune vreće novosti“, prihvati Crnilović, i slavni odbor sigurnosti na gradskoj vijećnici ima pune ruke posla, da ublaži razjarene strasti. Pro primo protestira kaptolska kumpanija protiv naredbi, da garda ima nositi crveni klobuk. Modre čake hoćemo, viču kaptolc i sbija su jučer s modrimi klobuci pošli na glavnu stražu. Neznam, kako će odbor sigurnosti ovo osjetljivo pitanje riješiti: valjade se kakav pododbor o tom vijećati. Pro secundo moram vam pripovijedat pričicu, doista smiješnu. Nieki dan bijahu gornjogradjani na glavnoj straži, medju njima i gospodin Franković Valida-ga svi poznajete?“

(Nastavi će se.)